

ΟΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΣΗ

Δρ. Δήμητρα Μακρή
ΑΘΗΝΑ, 28/03/2022

Συμπεριφοριστικές θεωρίες μάθησης

Όνομα θεωρητικού	Όνομα θεωρίας	Βασικές έννοιες	Διεξαχθείσα έρευνα
Pavlov	Κλασική εξαρτημένη μάθηση	Θεωρία κλασικής εξαρτημένης μάθησης Όταν ένα προηγούμενως ουδέτερο ερέθισμα συνδυαστεί με ένα ανεξάρτητο ερέθισμα, το ουδέτερο ερέθισμα γίνεται εξαρτημένο ερέθισμα και αποκτά την ικανότητα να υποκινεί μια αντίδραση παρόμοια με εκείνη που προκαλεί το ανεξάρτητο ερέθισμα	Πείραμα με σκύλους Ένα ουδέτερο ερέθισμα, (όπως ένα κουδούνι), που αρχικά δεν υποκινεί καμία αντίδραση συνδυάζεται με ένα ανεξάρτητο ερέθισμα, (όπως η τροφή), και αποκτά την ικανότητα του δευτέρου να προκαλεί μία αντίδραση (όπως έκκριση σιέλου στο σκύλο).
Thorndike	Θεωρία ερεθίσματος – αντίδρασης & Νόμος του αποτελέσματος	Θεωρία ερεθίσματος-αντίδρασης Συνέδεσε τη συμπεριφορά με τα φυσικά αντανακλαστικά, δηλαδή τα ερεθίσματα μπορούν να υποκινήσουν αντιδράσεις. Νόμος αποτελέσματος Όταν μια ενέργεια ακολουθείται από μια αλλαγή στο περιβάλλον που επιφέρει ικανοποίηση, η πιθανότητα να επαναληφθεί η ενέργεια σε παρόμοιες καταστάσεις αυξάνεται. Ωστόσο, όταν μια συμπεριφορά ακολουθείται από μια δυσάρεστη αλλαγή στο περιβάλλον, η πιθανότητα να επαναληφθεί η συμπεριφορά μειώνεται.	Πείραμα με γάτες Οι γάτες ήταν τοποθετημένες σε κουτιά από τα οποία έπρεπε να διαφύγουν για να βρουν τροφή.
Skinner	Συντελεστική εξαρτημένη μάθηση	Θεωρία συντελεστικής εξαρτημένης μάθησης Πρότεινε μία άλλη κατηγορία συμπεριφορών τις οποίες ονόμασε συντελεστικές συμπεριφορές, καθώς αυτές επενεργούν στο περιβάλλον χωρίς την εμφανή παρουσία ανεξάρτητων ερεθισμάτων όπως η τροφή. Για πχ., αν η συμπεριφορά ενός ανθρώπου ακολουθηθεί αμέσως από ευχάριστα επακόλουθα, το άτομο θα εκδηλώσει τη συγκεκριμένη συμπεριφορά με μεγαλύτερη συχνότητα. Η χρήση ευχάριστων και δυσάρεστων επακόλουθων για να επιτευχθεί αλλαγή της συμπεριφοράς αναφέρεται με τον όρο συντελεστική εξαρτημένη μάθηση	Το κουτί του Skinner Μελέτη της συμπεριφοράς ζώων, συνήθως ποντικών και περιστέρων

Αρχές της συμπεριφοριστικής μάθησης

Η σπουδαιότερη αρχή των συμπεριφοριστικών θεωριών μάθησης είναι ότι:

Η συμπεριφορά τροποποιείται ανάλογα με τα άμεσα επακόλουθά της,

τα ευχάριστα επακόλουθα ενισχύουν τη συμπεριφορά, τα δυσάρεστα την εξασθενίζουν

Ενισχυτές

Ενισχυτές	Πρωτογενής & δευτερογενής ενισχυτές				Θετικοί & αρνητικοί ενισχυτές		Εσωτερικοί & εξωτερικοί	
Οποιοδήποτε επακόλουθο ισχυροποιεί (δηλαδή αυξάνει τη συχνότητα με την οποία εκδηλώνεται) μια συμπεριφορά.	<u>Πρωτογενής</u>	<u>Δευτερογενής</u> Αποκτούν την αξία τους μέσω της σύνδεσης τους με πρωτογενείς ενισχυτές ή άλλους εδραιωμένους δευτερογενείς ενισχυτές			<u>Θετικοί</u>	<u>Αρνητικοί</u> Συνιστούν αποφυγή δυσάρεστων καταστάσεων	<u>Εσωτερικοί</u>	<u>Εξωτερικοί</u>
	Ικανοποιούν βασικές ανθρώπινες ανάγκες, όπως η ανάγκη για τροφή, νερό, ασφάλεια, ζεστασιά και σεξ	Κοινωνικοί ενισχυτές Ο έπαινος, το χαμόγελο, η αγκαλιά και η προσοχή	Ενισχυτές δραστηριότη των Πρόσβαση σε αντικείμενα και ασχολίες παιχνιδιού και άλλες ψυχαγωγικές δραστηριότητες	Ανταλλάξιμοι ή συμβολικοί Τα χρήματα, οι βαθμοί, ή οι πόντοι	 Παράδειγμα 1: Επιβράβευση ή έπαινος Παράδειγμα 2: Απαλλαγή από ανεπιθύμητο έργο ή κατάσταση	 <u>Παράδειγμα 1: «Καμία ενίσχυση»</u> Αγνόηση <u>Παράδειγμα 2: «Τιμωρία απόσυρσης»</u> Απαγόρευση επιθυμητού έργου ή κατάστασης <u>Παράδειγμα 2: «Τιμωρία παρουσίας»</u> Επιβολή ανεπιθύμητου έργου ή κατάστασης.	 Εσωτερικά κίνητρα για την ενασχόληση με μια δεδομένη δραστηριότητα	 Έπαινοι ή αμοιβές

Αρχή του Premack	Η Αρχή της γιαγιάς: φάει το φαγητό σου και μετά μπορείς να πας να παίξεις	Εναλλάσσουμε τις πιο ευχάριστες δραστηριότητες με λιγότερες ευχάριστες και κάνοντας τη συμμετοχή στις ευχάριστες δραστηριότητες να εξαρτάται από την επιτυχή ολοκλήρωση των λιγότερων αρεστών έργων
-------------------------	---	---

Χρήση της ενίσχυσης μέσα στην τάξη

Να ενισχύουμε τις συμπεριφορές που θέλουμε να επαναληφθούν

1. Αποφασίζουμε ποιες συμπεριφορές επιθυμούμε από τους μαθητές/τριες και ενισχύουμε αυτές τις συμπεριφορές όταν εκδηλώνονται
2. Λέμε στους μαθητές/τριες ποιες συμπεριφορές αναμένουμε. Όταν επιδεικνύουν τις επιθυμητές συμπεριφορές και τους παρέχουμε ενίσχυση, τους εξηγούμε επίσης γιατί τους ενισχύουμε.
3. Ενισχύουμε την κατάλληλη συμπεριφορά το συντομότερο δυνατό μετά την εμφάνισή της.

Επιλέγουμε πρακτικούς ενισχυτές

Δοκιμάζουμε όλες τις πιθανές στρατηγικές ενίσχυσης, πριν σκεφτούμε την τιμωρία

Αυτοενίσχυση	
Έπαινος	
Προσοχή	
Βαθμοί και αναγνώριση	
Ενίσχυση στο σπίτι	
Προνόμια	
Ενισχυτές δραστηριοτήτων	
Υλικοί ενισχυτές	
Τρόφιμα	

Τιμωρίες

Τα επακόλουθα που μειώνουν τη συχνότητα μιας συμπεριφοράς

Τιμωρίες		
Τιμωρία παρουσίασης	Τιμωρία παρουσίασης	Χρήση δυσάρεστων επακολούθων
	Τιμωρία αποτρεπτικών ερεθισμάτων	Ένας μαθητής δέχεται επίπληξη
Τιμωρία απόσυρσης		Αφαίρεση ενός ευχάριστου επακόλουθου Περίοδος απομάκρυνσης (time-out)

Βιβλιογραφία
